พระอิศวรจึงให้พระวิศวกรรมเช่นเคย ไปเที่ยวตามหาเศียรที่ขาดหายไป แต่ไม่พบเศียรของพระคเณศวร จึงกลับเขาไกรลาศ บังเอิญพบช้างเชือกหนึ่งกำลังนอนเอาหัวไปทางทิศตะวันตก ก็ตัดเอาหัวช้างมาช่วยกันต่อกับองค์พระคเณศวร แต่นั้นมาพระคเณศวรหรือพระวิฆเณศวร จึงมีเศียรเป็นช้าง

จึงถือเป็นประเพณีโบราณมาว่า เวลานอนไม่ควรเอาศีรษะหันไปทางทิศตะวันตก ถือว่าเป็นอัปมงคล

ศาลหลักเมืองจึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นศูนย์รวมน้ำใจ ความสามัคคีของชาวพระประแดง และยังถือว่าเป็นหลักเมืองอันมีเจ้าพ่อสิงสถิตย์อยู่ตลอดไป เพื่อเป็นมิ่งมงคลเป็นมิ่งขวัญของชาวพระประแดงชั่วฟ้าดินสลาย แรงอธิษฐานใด ๆ ของทุกคนที่เข้าไปสักการะ จะสำเร็จผลและเป็นศิริสวัสดิ์ทุกท่าน จงช่วยกันสนับสนุนและรักษาเอกลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์ของชาวพระประแดงไว้ด้วย เทอญ

หมายเหตุ ... ก. ศาลหลักเมืองนครเขื่อนขัณฑ์ (พระประแดง) คือศาลนี้.

ศาลเจ้าพ่อพระประแดง อยู่ปากคลองพระโขนง ซึ่งมีประวัติและตำนาน โดยเฉพาะอีก.

ศาลหลักเมืองนครเขื่อนขัณฑ์

(พระประแดง)

พระพิฆเนศวร

"เทพย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรม"

(แหล่งที่มาของข้อมูล
จุลสารของยอด กฤชเพชร)

อาจารย์โสรัฏดา วงศ์รัก
จัดพิมพ์ถวายเป็นสักการะบูชา

เมืองนครเขื่อนขัณฑ์ และเจ้าพ่อหลักเมือง

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๒๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มหาราช (ร. ๑) ได้ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ หรือกรุงเทพมหานครขึ้น และต่อมาทรงพระราชดำริเห็นความจำเป็นที่จะต้องป้องกันอริราชศัตรูซึ่งอาจรุกรานล่วงล้ำมาทางปากน้ำเจ้าพระยา จึงโปรดเกล้า ฯ ให้กรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาท (พระนามเดิม บุญมา พระราชอนุชาธิราช) สำรวจพื้นที่ระหว่างกรุงเทพฯ กับปากน้ำแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างป้อม "วิทยาคม" ฝั่งตรงข้าม ปากลัดได้ ๑ ป้อม รัชกาลที่ ๑ ก็เสด็จสวรรคต การสร้างเมืองสร้างป้อมปราการจึงค้างอยู่

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) จึงโปรดเกล้าฯ ให้กรมพระราชวังบวรมหา - เสนานุรักษ์ (วังหน้า) เป็นแม่กองดำเนินการก่อสร้างเมือง และสร้างป้อมปราการต่อตามพระราชดำริของรัชกาลที่ ๑ จนแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๘ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชทานนามเมืองว่า " เมืองนครเขื่อนขัณฑ์ "

ตามประวัติศาสตร์ได้จารึกว่า " เมื่อวันศุกร์ เดือน ๗ แรม ๑๐ ค่ำ ปีกุล (หมู) ตรงกับวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๕๘ ได้กระทำพิธีฝังอาถรรพณ์ปักหลักเมือง ตามประเพณี " เมืองนครเขื่อนขัณฑ์ จึงเป็นเมือง ๆ หนึ่งในพระราชอาณาจักรไทย (สยาม) คือพระประแดง ในขณะนี้นั่นเองโดยมีพื้นที่รวมทั้งพระโขนง ราษฎร์บูรณะ ยานนาวา ด้านใต้ด้วย (ด้านแม่น้ำเจ้าพระยา)

การสร้างเมืองนครเขื่อนขัณฑ์ ได้สร้างป้อมปราการทางฝั่งแหลม (ตะวันออกไว้ด้วย) คือ

๑ . ป้อมวิทยาคม (สร้างไว้เดิมสมัย ร. ๑)
. ป้อมปู่เจ้าสมิงพราย (ยังมีอยู่บางส่วน)
ป้อมราหูจร

รวมฝั่งตะวันออก ๔ ป้อม มีชื่อไสยศาสตร์และอาถรรพณ์เวทย์ตามโบราณกาล ทุกป้อมชักปีกกา (กำแพง) ถึงกันโดยหันหน้าทางแม่น้ำเจ้าพระยา ตามลักษณะพื้นที่อันเหมาะสมกับหลักยุทธศาสตร์ด้วย

ส่วนทางฝั่งเมืองนครเขื่อนขัณฑ์ (ฝั่งปากลัด) มีป้อมปราการอีก ๖ ป้อม คือ

. ป้อมแผลงไฟฟ้า (ยังมีอยู่บางส่วน)
. ป้อมมหาสังหาร
. ป้อมศัตรูพินาศ
. ป้อมจักรกรด
. ป้อมพระอาทิตย์พระจันทร์
. ป้อมเพชรหึงษ์

ป้อมดังกล่าว ชักปีกกาถึงกันตลอดเช่นกัน และสถานที่ที่ปักหลักเมืองคือ **ศาลหลักเมืองขณะนี้** นับอายุได้ ๑๘๗ ปีเศษมาแล้ว (ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕) เดิมเป็นศาลไม้แบบทรงไทย ต่อมาได้มีการปฏิสังขรณ์เมื่อครั้ง เปลี่ยนชื่อเมืองนครเขื่อนขัณฑ์เป็นจังหวัดพระประแดง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ต่อมาหน่วยราชการและพ่อค้าประชาชนชาวพระประแดง ได้สถาปนาสร้างเป็นอาคารถาวรดังที่เห็นอยู่ในขณะนี้

ศาลหลักเมือง เป็นสถานที่สำคัญของพระประแดงประชาชนชาวพระประแดงและใกล้เคียงถือว่าเป็นปูชนียสถานสำคัญ เป็นที่เคารพสักการะเพราะเป็นที่ฝังหลักเมืองไว้และยังมีปรากฏอยู่ นอกจากนั้นศาลหลักเมืองยังเป็นที่สถิตย์ของ **เจ้าพ่อหลักเมือง** ด้วยซึ่งแปลกและพิเศษอย่างยิ่ง คือมีพระรูปของพระคเณศ หรือพระวิฆเนศวร หรือพระพิฆเนศวร์ สถิตย์อยู่เหนือเสาหลักเมืองจนทุกวันนี้ เป็นที่เคารพนับถือสักการะของชาวพระประแดงและชาวอื่น ๆ ทุกชาติทุกศาสนาอย่างยิ่ง และถือว่า " วันที่ ๒ มิถุนายน ของทุกปี " เป็นวันครบรอบปีวันปักหลักเมืองและเจ้าพ่อหลักเมือง หรือวันเกิดของศาลหลักเมืองด้วย

พระรูปของเจ้าพ่อนั้นเป็นรูปหล่อด้วยโลหะ ทรงเป็นเทพเจ้าแห่งสติปัญญา เทพเจ้าแห่งความสำเร็จ เทพเจ้าแห่งการขจัดปัญหาและอุปสรรค เทพเจ้าแห่งศิลปะ เทพเจ้าแห่งอำนาจ และเทพเจ้าแห่งการป้องกันนานาประการด้วย

พระรูปของท่านมีลักษณะเตี้ย อ้วน พุงพลุ้ย หูยาน มีเศียรเป็นช้าง มีงาข้างเดียว สีกายแดง มี ๔ กร ถือขอช้าง บ่วงบาศ สังข์ ตรี บางตำนานว่าถือคถา จักร ดอกบัว เทพศัตราดังกล่าวได้รับประทานจากพระอิศวรผู้บิดาของท่านพาหนะคือหนูเป็นบริวาร

ชาวพระประแดงทุกชาติทุกศาสนา มีการจัดงานถวายเป็นสักการบูชาทุกปี มีมหรสพ เช่น มอญรำถวายละครชาตรี งิ้วจีน ภาพยนตร์ ทุกปี ตามเทศกาลและประเพณี เพื่อถวายสักการะ แด่ " **เจ้าพ่อหลักเมือง** "

เรื่องพระคเณศวรเศียรเป็นช้างนั้นมีที่มาหลายแห่งล้วนแต่สรุปลงด้วยเอาหัวช้างมาต่อทั้งสิ้น ตำนานหนึ่งกล่าวว่า

สมัยกาลครั้งหนึ่ง พระอิศวรจะมีพิธีเกศากันต์ (โกนจุก) พระคเณศวร แต่พระนารายณ์ผู้เป็นใหญ่ยังมิได้เสด็จมาร่วมพิธีในที่ประชุมของเทพยดานั้น พระอิศวรจึงใช้ให้พระวิศวกรรมไปเชิญเสด็จ แต่ขณะนั้นพระนารายณ์กำลังบรรทมหลับอยู่ พระวิศวกรรมต้องทำพิธีปลุกโดยเป่าสังข์เป็นบทสรรเสริญ จนพระนารายณ์ตื่นขึ้นพระวิศวกรรมทูลว่า พระอิศวรเป็นเจ้าให้มาเชิญเสด็จไปใน งานมงคลเกศากันต์ของพระคเณศวร พระนารายณ์ตื่นบรรทมใหม่ ๆ กำลังงัวเงียอยู่ด้วยความเผลอไผล พระองค์บริภาษขึ้นว่าลูกหัวขาดนี้แหละกวนนัก (พระนารายณ์มีวาจาสิทธิ์) ต่อจากนั้นพระนารายณ์ก็เสด็จไปร่วมพิธี ณ เขาไกรลาศอันเป็นที่สถิตย์ของพระอิศวร ส่วนทางพิธีเกศากันต์เกิดอัศจรรย์ขึ้น เมื่อพระนารายณ์บริภาษตอนตื่นนอนดังกล่าว ทำให้เศียรของพระคเณศวรก็ขาดออกจากกายไป จึงเกิดวุ่นวายโกลาหลกันใหญ่